

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

„PROGRAMY ROLNOŚRODOWISKOWE A SYTUACJA EKONOMICZNA GOSPODARSTW ROLNYCH WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO”

W pracy podjęto problematykę wspierania gospodarstw rolnych będących beneficjentami programu rolnośrodowiskowego, określanego w pracy mianem działań-przedsięwzięć prośrodowiskowych.

Głównym celem pracy jest rozpoznanie wielkości, zasad oraz znaczenia wsparcia płatności z tytułu realizacji programu rolnośrodowiskowego dla gospodarstw rolnych i terenów wiejskich województwa dolnośląskiego.

Pierwsza część rozprawy dotyczy Wspólnej Polityki Rolnej ze szczególnym uwzględnieniem historii i umocowań prawnych programów rolnośrodowiskowych wdrażanych w Unii Europejskiej. W tej części pracy scharakteryzowano problematykę podstaw prawnych, historii i zmian zachodzących w Krajowym Programie Rolnośrodowiskowym realizowanym w perspektywie finansowej lat 2004-2006 oraz 2007-2013.

Druga część dysertacji dotyczy wdrażania działań prośrodowiskowych w latach 2004-2012 uwzględniając rozmiar zjawiska i jego rozkład przestrzenny w województwie dolnośląskim oraz kraju, a także prezentuje zasoby oraz sytuację ekonomiczną gospodarstw wdrażających program rolnośrodowiskowy na terenie województwa dolnośląskiego w świetle wyników FADN (System Zbierania i Wykorzystywania Danych Rachunkowych z Gospodarstw Rolnych) i badań własnych. W końcowej części pracy zaprezentowano efektywność techniczną i środowiskową gospodarstw rolnych, a także typologię postaw rolników będących beneficjentami przedsięwzięć rolnośrodowiskowych oraz nieuczestniczących w realizacji analizowanego działania.

Wyniki przeprowadzonych badań wskazują, iż potencjał ekonomiczny gospodarstw rolnych będących beneficjentami działań prośrodowiskowych wynika z faktu, iż we wszystkich klasach wielkości ekonomicznej są one większe obszarowo w porównaniu z podmiotami nieuczestniczącymi we wdrażaniu *programu rolnośrodowiskowego*. Podmioty wdrażające analizowany w pracy program dysponują większym kapitałem własnym aniżeli pozostałe gospodarstwa. Aktywa ogółem osiągają wyższe poziomy także w podmiotach będących beneficjentami przedsięwzięć prośrodowiskowych. Również udział aktywów trwałych w aktywach ogółem dla tych gospodarstw z terenu województwa dolnośląskiego jest większy dla tych podmiotów, które są beneficjentami *programu rolnośrodowiskowego*.

Gospodarstwa będące beneficjentami programu rolnośrodowiskowego we wszystkich badanych klasach wielkości ekonomicznej osiągają znacznie większe dochody aniżeli podmioty nieuczestniczące w realizacji owego działania; stwierdzenie to dotyczy także dochodu podawanego w przeliczeniu na osobę pełnozatrudnioną rodziny (FWU). Analizowane obiekty odznaczają się również większą wartością dodaną brutto we wszystkich klasach wielkości ekonomicznej oraz mają wyższe dopłaty do działalności operacyjnej niż pozostałe gospodarstwa.

Pozytywnym zjawiskiem jest, to że gospodarstwa-beneficjenci *programu rolnośrodowiskowego* ponoszą w porównaniu do pozostałych gospodarstw mniejsze koszty mniejsze koszty bezpośrednie, które w przypadku produkcji roślinnej także w przeliczeniu na jeden hektar użytków rolnych są niższe w gospodarstwach wdrażających programy rolnośrodowiskowe.

W grupie czynników decydujących o przystąpieniu do realizacji działań prośrodowiskowych badani producenci rolni na pierwszym miejscu wskazują możliwość uzyskania korzyści ekonomicznych towarzyszących realizacji poszczególnych pakietów *programu rolnośrodowiskowego*, zaś tylko 5% badanych rolników wdraża *program rolnośrodowiskowy* z uwagi na jego znaczenie dla środowiska przyrodniczego.

Słowa kluczowe: programy rolnośrodowiskowe, działania prośrodowiskowe, sytuacja ekonomiczna gospodarstw rolnych